

ראש חודש מרחשון – שם משמאל לשת נח

בעש"ט (תני"ח 1698 – תקי"ד 1760) ח' רבי דב בער (המגיד) ממזריטש ח' רבי אלימלך מליז'נסק ח' רבי יעקב יצחק הלוי הורוביץ ("החוזה מלובלין") ח' רבי יעקב יצחק ("היהודי הקדוש") מפשיסחה ח' רבי שמחה בונים מפשיסחה ח' רבי מנחם מנדל מקוקב ח' (חתן) רבי אברהם בורנשטיין מסוכטשוב ח' (בן) רבי שמואל בורנשטיין מסוכטשוב (תרס"ז 1856 – תרפ"ו 1926)

ספר יצירה (הנסח הארז)

- פרק ג' משנה ג':** **שלוש אמות: אמ"ש.** חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם **שלוש אמות אמ"ש בעולם ושלוש אמות אמ"ש בשנה ושלוש אמות אמ"ש בנפש** זכר ונקבה:
- פרק ד' משנה ו':** **שבע כפולות: בגי"ד כפר"ת** יסוד חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם **שבעה כוכבים בעולם שבעה ימים בשנה שבעה שערים בנפש** זכר ונקבה:
- פרק ה' משנה ג':** **שתיים עשרה פשוטות:** ה' ו' ז' ח' ט' י' ל' נ' ס' ע' צ' ק' יסודן חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן וצר בהם **שניים עשר מזלות בעולם שניים עשר חדשים בשנה שניים עשר מנהיגים בנפש** זכר ונקבה:
- משנה ד':** **שניים עשר מזלות בעולם** טלה שור תאומים סרטן אריה בתולה מאזנים עקרב קשת גדי דלי דגים:
- משנה ה':** **שניים עשר חדשים בשנה** ניסן אייר סיון תמוז אב אלול תשרי חשוון כסלו טבת שבט אדר:
- משנה ו':** **שניים עשר מנהיגים בנפש** זכר ונקבה שתי ידיים שתי רגלים שתי כליות מרה דקין כבד קורקבן קבה טחול:
- משנה ז':** המליך אות ה' בשיחה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם טלה בעולם וניסן בשנה ורגל ימין בנפש זכר ונקבה:
- המליך אות ו' בהרהור וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם שור בעולם ואייר בשנה וכוליא ימנית בנפש זכר ונקבה:
- המליך אות ז' בהלוד וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם תאומים בעולם וסיון בשנה ורגל שמאל בנפש זכר ונקבה:
- משנה ח':** המליך אות ח' בראיה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם סרטן בעולם ותמוז בשנה ויד ימין בנפש זכר ונקבה:
- המליך אות ט' בשמיעה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם אריה בעולם ואב בשנה וכוליא שמאלית בנפש זכר ונקבה:
- המליך אות י' במעשה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם בתולה בעולם ואלול בשנה ויד שמאל בנפש זכר ונקבה:
- משנה ט':** המליך אות י' בתשמיש וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם מאזנים בעולם ותשרי בשנה ומרה בנפש זכר ונקבה:
- המליך אות נ' בריח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם **עקרב בעולם וחשוון בשנה ודקין בנפש** זכר ונקבה:
- המליך אות ס' בשינה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם קשת בעולם וכסלו בשנה וקבה בנפש זכר ונקבה:
- משנה י':** המליך אות ע' ברוגז וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם גדי בעולם וטבת בשנה וכבד בנפש זכר ונקבה:
- המליך אות צ' בלעיסה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דלי בעולם ושבט בשנה וקורקבן בנפש זכר ונקבה:
- המליך אות ק' בשחוק וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם דגים בעולם ואדר בשנה וטחול בנפש זכר ונקבה.
- עשאו כמין עריבה סידרו כמין חומה ערכו כמין מלחמה:

שם משמאל נח - שנת תרע"ד¹

בספר יצירה המליך אות נ' בריח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם עקרב בעולם וחשוון בשנה ודקין בנפש.

ונראה לפרש דהנה כבר אמרנו במקום אחר כי ענין ריח הוא פנימיות של דבר² שאיננו נראה לחוש הראות, אלא שחוש הריח מריח מה דהוא תחות כנפא דלבושא. ועל כן המשכיל על העתיד נקרא גם כן מריח, שהרי העתיד הוא מכוסה תחות כנפא דלבוש ההוה, ואין נופל בו חוש הראות אלא חוש הריח. ומכל מקום יש עתיד שנופל בו נמי לשון ראייה באשר הוא כל כך ברור שאי אפשר להשתנות כאילו כבר בא, ומענין זה וי"ך ה' לְרֵאֵת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמְּגִדֵל (בראשית יא, ה) שפירש הספורנו על העתיד³, וכן אַרְדָּה נָא וְאַרְאֶה (בראשית יח, כא), אראה מה אחריתם כפי פירושנו שם, אבל דבר העתיד שאין לומר בו כאילו כבר בא נופל בו לשון ריח. וזה שבמדרש (בראשית רבה לד, ט) וַיֵּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנְּיָחֹחַ, הריח ריחו של אברהם אבינו עולה מכבשן האש, וירח ריח של חנניה מישאל ועזריה עולין מכבשן האש.

והנה נ' היא אות רומזת על נפילה כאמרם ז"ל (ברכות ד' ע"ב) מפני מה לא נאמר נ' באשרי מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל דכתיב (עמוס ה, ב) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף וּגו'.⁴ אך אין נפילת ישראל בהחלט חס וחלילה אלא נטמנה ומכוסה בה ישועה עתידה ביתר שאת. וזה שאמר הכתוב (מיכה ז, ח) אֶל תִּשְׁמְחִי אִיבְתֵי לִי כִּי נִפְלָתִי קָמְתִי וּגו' ולא נאמר כִּי אֲחֲרֵי נִפְלָתִי קָמְתִי, כיון שהקימה איננה דבר נפרד לגמרי מהנפילה אלא שבנפילה עצמה טמונה ומכוסה בה הקימה. וכמו שבכלל כן בפרט אשר בנפילת הפרט גם כן טמון בה ענין קימה, והמשכיל על דבר טוב יריח תיכף בנפילה את הקימה העתידה. וזה שאמרו ז"ל בש"ס מגילה (י"ג ע"ב) אין הקב"ה מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחילה שנאמר (הושע ז, א) כָּרַפְאֵי לְיִשְׂרָאֵל וְנִגְלָה עֲוֹן אֲפָרַיִם. והפירוש כי בלתי אפשר שתצוייר המכה אם אין כאן רפואה טמונה ומכוסה כי בלאו הכי היתה חס וחלילה

1 ראה גם שם משמאל בראשית – ר"ח מרחשון תרע"ב.

2 שם משמאל המועדים - מוצאי יוה"כ תר"פ: יוה"כ"פ מקביל להא דוסכת אלו מצוות. דהנה ענין סיכה לריח עבידא, והן המצוות המעלין ריח טוב לפני השי"ת, וכלשון המדרש (שיהש"ר פ"א) כל המצוות שעשו האבות ריחות היו אבל אנחנו שמן תורק שמך. ויתבאר עוד עפ"י דברי השי"ס עירובין (כ"א סוע"א) דריש מרי בר מר מאי דכתיב והנה שני דודאי תאנים מועדים לפני היכל ה' הדוד אחד תאנים טובות מאוד כתאני הבכורות והדוד אחד תאנים רעות מאד אשר לא תאכלנה מרוע, תאנים הטובות אלו צדיקים גמורים תאנים הרעות אלו רשעים גמורים ושמא תאמר אבד סברם ובטל סיכויים ת"ל הדודאים נתנו ריח אלו ואלו עתידין שיתנו ריח. ובודאי הוא כענין וירח את ריח בגדיו שדרשו ז"ל (ב"ר פ' ס"ה) ריח בוגדיו, שפנימיות ישראל אינה מתקלקלת לעולם. וכשמתגלה מעט מהפנימיות הריח בוקע ועולה. וזהו נמי ענין יוה"כ שמתגלה פנימיות ישראל עד שאפי' הקטיגור נהפך לסניגור, וכל ישראל אפי' הבוגדים שבהם מעלין ריח טוב לפני ית'; שם משמאל המועדים - הושענא רבה תרע"ד: איתא בספרים שההקפות שבסוכות והו"ר הן דוגמת הקפת חומת יריחו. ונראה לפרש דהנה יריחו נקראת ע"ש הריח כדאיתא ברש"י, וריח הוא פנימיות הדבר, וע"כ הוא דבר שהשמחה נהנית ממנו כבש"ס ברכות (מ"ג ע"ב), כי הנשמה באשר היא פנימיות אינה נהנית אלא מדבר פנימי. וע"כ הניחו דשנה של יריחו למי שיבנה בהמ"ק בחלקו (ספרי פ' בהעלותך י' ל"ב), כי היא דוגמת מקום בהמ"ק הנקודה הפנימית...

3 **ספורנו** עה"ת בראשית יא, ה: וירד ה' לראות. הנה לשון הירידה לראות יאמר על הא"ל יתברך כשאין הענין אז ראוי לעונש אלא מפני הקלקול הנמשך אליו בסוף הענין כבן סורר ומורה שאמרו ירדה תורה לסוף דעתו. וכן היה ענין סדום שכתב בו אַרְדָּה נָא וְאַרְאֶה (בראשית יח, כא). כי אמנם לא היה רשעם אז יותר משאר העובדי גילולים כדי לענשם בעולם הזה זולתי בענין האכזריות נגד עניי עם שהיה נמשך ממנו קלקול גמור בסוף כאמרו הנה זה היה עון סדום אחותך ויד עני ואביבין לא החזיקה וכן היה עונש ישראל בהגלותם כאמרו אראה מה אחריתם:

4 **בבלי ברכות ד' ע"ב**: אמר רבי יוחנן מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל דכתיב (עמוס ה, ב) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוים בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל במערבא מתרצי לה הכי נִפְלָה ולא תוֹסִיף לנפול עוד קוים בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל אמר רב נחמן בר יצחק אפילו הכי חזר דוד וסמכן ברוח הקדש שנאמר סומך ה' לכל הנופלים:

הנפילה נפילה, וזה אי אפשר, כי הנפילה בעצמה היא קימה כנ"ל. וזה שאמר המליך אות נ' בריח וקשר לו כתר וצרפן זה בזה, היינו שהני שרומזת לנפילה המליך אותה בריח היינו הריח של הקימה העתידה ע"י הנפילה שבהוה. וקשר לו כתר, היינו שע"י זה הנפילה איננה נחשבת לנפילה אלא כתר מלכות נקשר בראשה, וצרפן זה בזה היינו שאין הקימה העתידה נפרדת מן הנפילה אלא שצורפות זו בזו והן כדבר אחד. וצר בהם עקרב בעולם, דבתיקוני הזהר (מב ע"ב) עקרב - עקר ב' היינו דעקר ביתא דשכינתא, היינו דכל החורבן ועקירת ביתא דשכינתא אם כי נראה לכאורה לנפילה של שונאי ישראל אין הדבר כן אלא הנפילה היא קימה כנ"ל, כי הרי זה סותר על מנת לבנות במקומו בנין טוב מן הראשון שיהיה מעשה שמים כבזוהר הקדוש שעל בנין זה אמרו בשירת הים (שמות טו, יז) מְקַדְשׁ ה' פִּנְנֵנוּ יְדִידְךָ וְלֹא מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם,⁵ וזה שרמזו סתירת זקנים בנין. וזה שעקרב שהוא עקירת ביתא דשכינתא מאין באה ומאין מוצאה ואמר שהוא מצירוף נ' בריח כנ"ל, ומשניהם צר עקרב בעולם ולא מאות נ' לבדה. ואמר עוד וחשון בשנה, על פי מה שהגיד הרב הקדוש מהר"ם זצלה"ה מרימנוב שכל גזירות האומות תחילתן בחשון משום חטא ירבעם שעשה את החג (מל"א יב, לג) בַּחֲדָשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֲדָשׁ אֲשֶׁר בָּדָא מְלֶבֶד {מִלְבּוֹ}, כי צורת החודש הזה בגשמיות התחלת ימי גשמים שאין דעתן של בריות נוחה וגשם דולף טורד והעלה נבל ונופל ונקרא מקודם חודש בול שבלה הכל, וכמו בגשמיות כן ברוחניות מעותד חודש זה לנפילה, ועל כן היתה אז תחילת נפילת עשרת השבטים בימי ירבעם שחידשו חג בחודש הזה, ומזה נסתעפו כל הגזירות בגלות כנ"ל. אך אין זו נפילה בהחלט דכמו בגשמיות שהנפילה של החודש הזה שהיא התחלת ימי הגשמים היא חיים לעולם, ובסיבת הנפילה יתחדשו פני האדמה לעשות ענף ולשאת פרי, כן כל נפילת הרוחניות היא בסגנון זה. ואף שאין אתנו יודע איך הוא זה, לעתיד כשיתגלה כבוד ה' וּמְלָאָה הָאֲרָץ דְעָה אֶת ה' אז כל אחד יראה בעיניו את כל הטובה שהיתה טמונה בנפילה ושלא היה אפשר לבוא לכל הטובה הגדולה והיתירה אלא ע"י הנפילה, ולטובתי נשברה רגל פרתי כבירושלמי הוריות (פ"ג),⁶ וכמו שאמרנו במקום אחר שזו תהיה הנחמה לעתיד שיתראה לעין כל שלא היה אפשר באופן אחר, וכמו שבירת רגל הפרה שדמיה קלים בערך האוצר היקר שמצא בסיבתה, וכל מה שסבלו ישראל הוא דבר נקל וקל לעומת רב וגודל הטובה העתידה, ואילו היו יודעין זה מראש היו מתאווין לזה, כמו שמתאווין ומתפללין על הגשמים, אלא שהיה טמון ומכוסה, ומכל מקום המשכיל ירגיש בחוש הריח את העתיד.⁷ וזה שאמר שחודש זה נבנה מצירוף נ' בריח כנ"ל. ובסגנון זה יש לומר דקין בנפש, כי הדקין הם כלים להובלת המותרות לחוץ והם מעלין ריח רע ותקוץ בהם נפש היפה, ולכאורה נראה לאדם שהלואי ולא היו, אבל באמת בהם נטמן נמי חיות הבעל חיים ואם נקבו טריפה כמו ניקב הלב לבית חללו וניקב קרום של מוח, והוא סיבת החיות של הבעל חיים, וזה נבנה נמי מצירוף אות נ' בריח, ודו"ק:

5 **זוהר** ח"ג דף רכא ע"א: מִכּוֹן לְשִׁבְתָּךְ פְּעֻלַת ה' דא בית ראשון, מְקַדְשׁ ה' פִּנְנֵנוּ יְדִידְךָ דא בית שני, ותרואייהו אומנותא דקודשא בריך הוא אינון: ומדארגיזו קמיה במדברא, מיתו, ואכנס לון קודשא בריך הוא לבנייהו בארעא, (אליפו עובדיהון) וביתא אתבני על ידא דבר נש, ובגין כך לא אתקיים, ושלמה הוה ידע, דבגין דהאי עובדא דבר נש, לא יתקיים, ועל דא אמר (תהלים קכז א) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוֵי עֲמֻלוֹ בִּנְיָנוּ בּוֹ, דהא לית ביה קיומא: ביומוי דעזרא גרם חטאה, ואצטרכון אינון למבני, ולא הוה ביה קיומא, ועד כען בניינא קדמאה דקודשא בריך הוא לא הוה בעלמא: ולומנא דאתי כתיב (תהלים קמז ב) בִּנְיָה יְרוּשָׁלַם ה', איהו ולא אחרא, ובניינא דא אן מחכאן, ולא בניינא דבר נש דלית ביה קיומא כלל:

6 **ירושלמי הוריות** יז ע"ב: מעשה ב' ר' אליעזר ורבי יהושע ור' עקיבה שעלו לחולת אנטוכיא על עסק מגבת חכמים והוה תמן חד אבא יהודה עביד מצוה בעין טובה פעם אחת ירד מנכסיו וראה רבותינו ונתייאש מהן עלה לו לביתו ופניו חולניות אמרה לו אשתו מפני מה פניך חולניות אמר לה רבותינו כאן ואיני יודע מה אעשה אשתו שהיתה צדקת ממנו אמרה לו נשתיירה לך שדה אחת לך ומכור חצייה ותן להון הלך ועשה כן ובא אצל רבותינו ותתן להון ונתפללו עליו רבותינו אמרו לו אבא יהודה הקב"ה ימלא חסרונתין עם כשהלכו להם ירד לחרוש בתוך חצי שדהו עם כשהוה חורש בתוך חצי שדהו שקעה פרתו ונשברה ירד להעלותה והאיר הקב"ה עיניו ומצא סימא אמר לטובתי נשברה רגל פרתי.

7 **שם משמואל** וישב תרע"ז: ...אך רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, וידוע פירוש הרה"ק הרבי ר"ב זצלה"ה מפרשסיחא שמאותן מחשבות עצמן תקום עצת ה', היפוך מחשבתם, וה"נ מחמת הליכתן לשכם נסתעפה מכירת יוסף ונאשם יהודה על שתיקתו, וממנו נמשך שאמר דגד אתה יציבא תחלקו את השדה, ויצתה ב"ק ואמרה רחבעם וירבעם יחלקו את המלוכה, וא"כ ממחשבתם עצמה שחשבו שלא תצא מלכות זרע יוסף לפועל עד עת קץ, יצתה עצת ה' לפועל שיקבלו זרע יוסף מלכות מקודם. ובודאי ה"י גם זה לתכלית נכבדה אף שאין אתנו יודע מהי, וברצות ה' כשיזכנו לראות הישועה בקרוב נבין למפרע את טובת כל הצרות שסבלנו מכל הגליות, ונאמר לטובתנו נשברה רגל פרתנו, וכדאי היו לנו כל הצרות שסבלנו בשביל למה שנוכח, וזו תהי' תכלית הנחמה שבעינינו נראה שהכל ה"י כדאי, וכל זאת באתנו באמצעות התחלקות מלכות ב"ד ומלוכת זרע יוסף; **שם משמואל** מקץ תרע"ד: ...נראה דהפיוס ליוסף וכן הפיוס ליראיו, היינו שהקב"ה מראה להם שכל מה שעבר עליהם הכל ה"י לתכלית נרצה מאד, וכענין (ירושלמי הוריות פ"ג ה"ד) לטובתי נשברה רגל פרתי, וכל הדברים שעברו עליהם היו מוכרחים, ולעומת המעלה הגדולה המעודדת להם כל מה שעבר עליהם אינם תופסים מקום כלל. ולמשל איש שיש לו טורח בהלעטת המאכל, שאין זה נחשב כלל טורח לעומת התועלת שיש לו מהמאכל, והוא בוחר בטורח למען יגיע לתועלת. כן נמי אם ה"י נותן להם מתחילה לבחור היו בוחרים מעצמם בצער והטורח למען הגיע לתועלת. אלא שמתחילה אי אפשר להם להראותם ולהודיעם, שא"כ לא יהי' שום נסיון כלל, אבל אח"כ כשעמדו בנסייון הקב"ה מפיסם במה שמראה להם כנ"ל. והמשכיל מאמין ויודע מראש לצייר בנפשו זה הענין, זה נותן כח ועצמה ביד איש לסבול כל מה שעבר עליו. וזוהי עצה היעוצה לפני כל איש שילדי יום עומדים לשטן עלי דרכו שישכיל וידע ויצייר זה היטב בנפשו, וזוהי ימתקו לו מרירות ילדי יום המונעים אותו ומתיצבים כחומה נגדו; **שם משמואל** ואתחנן תרע"ח: והיינו עפ"י מה שהגיד כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שיותר נקל לזכות ע"י סור מרע מע"י עשה טוב, כי מצוות עשה צריכות להיות בתכלית כוונת לשמה ובזכות הלב וכולי האי ואולי, ומי הוא שיאמר זכיתי לבי, אבל הסור מרע נקל להיות פורש מהעבירה מחמת כבוד שמים, וממילא בא לעומתו בקדושה, כבזוה"ק שמן הדבר שאדם בורח בחיצוניות בא לעומתו בקדושה, וע"כ באשר הטובות והזכויות של עתיד גדולות מאד וקשה מאד להשיגן ע"י עשה טוב אלא ע"י הצרות הגדולות שישארל סובלין בגלות והכחות הרעים שנשתאבו בהן כנ"ל ואעפ"כ לא נסוג אחר לבנו וכמ"ש (תהלים מד כא) אם שכחנו שם אלקינו ונפרוש כפינו לאל זר, זוכין לעומת זה לכל הטובות בקדושה ולפום צערא אגרא, ולולא שסבלנו צרות כל כך על אמונת השי"ת או לא היו נשתאבין בישראל כחות רעים המושכין אותם כ"כ לרע, לא ה"י אפשר לזכות לטובה הגדולה ההיא, ואז ישראל יאמרו לטובתי נשברה רגל פרתי. זהו ענין הנחמה בכפלים, היינו שמעצמם יראו ויבינו שכדאי ה"י להם לסבול כהנה וכהנה לא לבד העדר הטובה בזמנה"ז, אלא אפילו לסבול רעות רבות וצרות והשתאבות כחות רעים שהיו תוקפים אותם בכח והיתה להם יגיעה רבה וגדולה מאד לנצח את כל אלה, מ"מ ה"י כדאי לנו כנ"ל, וזוהי הנחמה שהיא בכפלים לעומת סילוק הטובה בזמנה"ז, ועוד זאת לעומת הסבל מהרעות והצרות, והכל כדאי וכדאי. ובאמת שאיש המשכיל כאשר מציר זאת לפניו הוא מקטין את הצער, וכבר המלצנו דברי הכז"ל (כתובות לט ע"ב) פקחות שבהן אומרות מפותה אין לה צער:

בש"ס שבת (פ"ח ע"ב) ואמר ר' יהושע בן לוי מאי דכתיב לחייו כערוגת הבושם כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם כולו בשמים וכו'.

הענין יובן על פי מה שכתוב בספר בני יששכר דכל החושים שבאדם נשתתפו בחטא אדם הראשון, חוש הראיה שנאמר ותרא האשה, חוש השמיעה ששמעה לדברי הנחש, חוש המישוש ותקח, חוש הטעם שחיד אוכל יטעם, חוץ מחוש הריח שלא נשתתף בחטא ולא נתפגם, עד כאן תורף דבריו. בזה יש לומר דבקבלת התורה שהיא עץ החיים היפוך עץ הדעת טוב ורע, שהיה תיקון על חטא עץ הדעת, ואלמלא חטא העגל כבר היה העולם מתוקן, ואף אם יתמהמה חכה לו במהרה בימינו שיהיה התיקון לגמרי בכח התורה, היה צריך להיות בחוש שלא נתפגם שהוא חוש הריח, וממנו מתפשט התיקון ליתר החושים שנתפגמו.⁸ וזה לימוד להאדם הבא להתקן שצריך להתחיל מאבר שלא נתפגם, והוא הנקודה הפנימית שבלב שנקראת בתולה ואיש לא ידעה, והיינו שעל ידי יגיעה רבה באים לנקודה ההיא, וכשהוא נוגע בעבודתו ותורתו בעומק הלב, ממנו מתפשט התיקון על כל האברים, משאין כן תיקון בלתי בא בעומק הלב רק מהאברים שכבר נתפגמו איך יתחיל התיקון :

8 **שם משמואל שבועות (במדבר) - שנת תרפ"ג** : בש"ס שבת (פ"ח ע"ב) כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם כולו בשמים. נראה לפרש על פי מה שכתב בספר בני יששכר שכל החושים נתקלקלו באשר השתתפו בחטא אדם הראשון חוץ מחוש הריח. והנה ידוע שהתיקון צריך להתחיל מאבר השלם ומתפשט ממנו חיות לאבר המקולקל. ועל כן במתן תורה שבא לתקן הקלקול שלעבר וליתן חיים חדשים לעולם התחיל על ידי חוש הריח שלא נתקלקל וממנו נתפשט לכל. וזהו (מכילתא יתרו פ"ט) מנין שלא היה בהם סומין שנאמר וכל העם רואים וכו' :